

vývozní dům má vlastní výrobu jabloneckého zboží (tak přední vývozní firma brí Mähla má velkou továrnu na kovové zboží ve Smržovce a pod.).

Exkurse navštívila některé závody, které se vyšinuly na úroveň tovární velkovýroby. Tak 26./V. prohlédnuta byla skelná huť firmy Sudek v Horním Kukoníně, která vyrábí skleněné tyčinky, polotovary určené ku dalšímu zpracování; dále velká továrna na celluloidové desky z Německa (Mannheim, Špýr) a zpracuje je na nejrůznější bi-jouterii. Vše je určeno pro vývoz, zvláště do Afriky. Téhož dne pak prohlédnout ještě vývozní dům firmy Saebse a spol. 27./V. navštívila exkurse továrnu na kovové zboží firmy Jäger, která zaměstnává 100 dělníků a vyváží do západní Evropy a zámoří. Potom odjela výprava z Jablonce do Dolní Polubné, kde navštívila sklárny firmy Riedel. Ohromné továrny tyto tvoří vlastně celou osadu Dolní Polubny, zaměstnávají 2200 dělníků a jsou největšími závody na výrobu dutého skla. Zde jsou hutě, brusírny, raffinerie a vyrábí se tu duté sklo všech druhů, zejména i skleněné perle a t. zv. bangles, to jest skleněné náramky, které kupuje hlavně Indie. Vývoz jde mimo Indii zvláště do Anglie a U. S. A. Pozoruhodny jsou museum a vzorkovna výrobků těchto závodů. Když účastníci zájezdu shlédli ještě desenské vodopády a přehradu, vrátili se 27./V. přes Tannwald-Žel. Brod z této neobyčejně bohaté a zdařilé exkurse zpět do Prahy.

Jest nám milou povinností poděkovati ještě zde p. prof. Patočkovi z Jablonce za jeho arrangement celé exkurse, jakož i jednotlivým pá-
nům ředitelům a dílovedoucím závodů, které výprava navštívila, za velmi laskavé a ochotné provedení a poskytnutí cenných informací.

St. Režný.

LITERATURA.

Dr. V. Dvorský: **Základy politické geografie a Československý stát.** Č. Čten. Pr. 1923, str. 132. Dvorského kniha podává jednak základní všeobecné zásady politické geografie, vědy, jež se nezabývá popisem území, nýbrž jeho významem pro stát a jeho vývoj, jednak stručnou politickou geografii našeho státu. Autor zabývá se nejprve poměrem území státu a národa. Vychází z tese, že stát vzniká působením vlivů, vycházejících z území, (myšleného jako komplex i s podnebím a organismy rostlinnými i zvířecími); národ jest vytvořen státem, nikoliv opačně. Tak na př. teritoriální stát mezi mořem, Rýnem, Alpami a Pyrenejemi vytvořil z četných ethnických prvků národ francouzský; říše velkomoravská vytvořila československý národ (proti tomu ovšem lze poukázati na poloostrov pyrenejský a skandinávský, kde za stejných podmínek a na jednotném geografickém území vznikly dva národy, viz Duguit: *Svrchovanost a svoboda*, kap. II.). Veliký význam pro vývoj státu přičítá vedle povahy území jeho poloze genetické, kterou rozděluje na hřbetovou a pořiční, po př. přímořskou. Vůbec proti lidské složce státu velmi vyzdvihuje složku teritoriální, obyčejně podceňovanou, ale zabíhá zas do druhého extrému, přehlíží příliš složku lidskou, a konec konců celé dějiny by vyložil z vlivů územních. Z povahy území státního a jeho polohy, chce také vyvozovati směrnice pro naši politiku vnitřní i zahraniční, neskrývá při tom své názory nacionalistické a protisocialistické a podle toho zahrocuje své vývody. O této části nemůžeme se zde ovšem blíže šířiti. Kniha jest u nás svého druhu asi první, a v tom jest její nepopíratelný význam, ukazuje nám značné možnosti zeměpisné vědy ve směru u nás málo povšimnutém. Skutečnou předností knihy jest, že jest stylově velmi pěkně a obratně psána, jest přístupná téměř každému čtenáři; autor snaží se býti co nejoriginelnější, velmi rád překvapuje čtenáře svými myšlenkami.

J. B.